

15. DERS ١٥ - الدَّرْسُ الْخَامِسَ عَشَرَ

حُرُوفُ الْجَرِّ Harf-i Cerler

بِ	ile, de, da, e, a	مِنْ	den, dan (yakınlık)	إِلَى	e, a, e kadar
عَنْ	den, dan, hakkında	عَلَى	-e, -a - üstünde	فِي	de, da, e, a - içinde
لِ	için, sahiplik, ila, e, a,	كَ	gibi, olarak	حَتَّى	e kadar
مُنْذُ - مُنْذُ	den beri, den itibaren	رُبَّ	belki, birçok, pek az	وَ (وَأُو الْقَسَمِ)	vallahi
تَ (تَأْتِ الْقَسَمِ)	vallahi	عَدَا - خَلَا - حَاشَا	den başka	لَعَلَّ	umulur ki, belki
لَوْلَا	olmasaydı, olmamış olsa	كَيْ (كَيْمَه)	için, diği için		

* Yirmi adet harf-i cer bulunmaktadır. Bunlardan yaygın olarak kullanılanlar şunlardır:

بِ، مِنْ، إِلَى، عَنْ، عَلَى، فِي، كَ، لِ، حَتَّى، رُبَّ، مُنْذُ - مُنْذُ

بِ

İle, -e, -a, -de, -da, den, için, vasıtasıyla. Bir işi yaparken kullanılan aletin ne olduğunu ifade etmek için kullanılır. Fiili geçişli yapar; yer ve zaman zarfı gibi anlamlara da gelir.

ذَهَبْتُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ بِالْحَافِلَةِ . Otobüsle okula gittim.

كَتَبْتُ الدَّرْسَ بِالْحَاسُوبِ . Dersi bilgisayarla yazdım.

جَلَسْتُ بِالْمَسْجِدِ . Mescitte oturdum.

* بِ Harf-i cerri, genelde insan dışındaki varlıklar için kullanılır. İnsan söz konusu olduğunda daha çok مَعَ (ile, birlikte, beraber) zarfı kullanılır.

* Bazen فِي anlamında da kullanılır.

مِنْ

- den, -dan, -in, -un, -nin, -nun, -nın bazısı, -den bazısı, -e mahsus, -e ile ilgili, -den itibaren, -den dolayı.

Öğrenci evden çıktı. خَرَجَ الطَّالِبُ مِنَ الْبَيْتِ .

Çocuk pencereden baktı. نَظَرَ الْوَلَدُ مِنْ نَافِذَةٍ .

Eskiden beri. مِنَ الْقَدِيمِ .

Ben Kuveyt'tenim. أَنَا مِنَ الْكُوَيْتِ .

* Geçiş fetha ile olur: مِنْ الْ... < Değil ... الْ... <

عَنْ

-den, -dan, tarafından, -e dair, -e nazaran, yoluyla, sonra, -den dolayı. Uzaklaşma bildirir.

Allah, Mü'minlerden razı olsun. رَضِيَ اللَّهُ عَنْ الْمُؤْمِنِينَ .

Haberi bir öğretmenden işittim. سَمِعْتُ الْخَبَرَ عَنْ مُعَلِّمٍ .

Banka evden uzaktır. الْمَصْرَفُ بَعِيدٌ عَنِ الْبَيْتِ .

إِلَى

-ye, -ya, -e, -a, -e doğru, -e kadar, ile beraber, göre. Yönelme ifade eder.

Zeynep çarşıya gitti. ذَهَبَتْ ذَيْنَبُ إِلَى السُّوقِ .

Seni akşama kadar bekledim. اِنْتَظَرْتُكَ إِلَى الْمَسَاءِ .

Eve gittim. ذَهَبْتُ إِلَى الْبَيْتِ .

Denize baktım. نَظَرْتُ إِلَى الْبَحْرِ .

عَلَى

Üstünde, üzerinde, sebep bildirir. -e, -a, -de, -da durumunda, sebebiyle.

Bardak masanın üzerindedir. الْكُؤْبُ عَلَى الْمُنْضَدَةِ .

Kürsünün üstüne oturdum. جَلَسْتُ عَلَى الْكُرْسِيِّ .

Bisiklet kaldırımın üzerindedir. الدَّرَاجَةُ عَلَى الرَّصِيفِ .

لِ

İçin, dolayı, yüzünden, tarafından, ait olma, neden. Sebep ve sahiplik bildirir.

İştrیت قفلاً لبَابِ . Kapı için bir kilit satın aldım.

الحقیبة لطلبة . Çanta bayan öğrenciye aittir.

ذهبت إلى المدرسة للدراسة . Öğrenmek için okula gittim.

* لِ Harf-i cerri, isimden önce geldiğinde لِ (Li) şeklinde, zamirlerle bitiştiğinde لَ (Le) şeklinde yazılır.

للمدرس، للرجل، للإنسان

لَهُ، لَهَا، لَكَ، لَهُمْ، لَهَا، لَكُمْ، لَكُنَّ، لَهُنَّ، لَنَا

Bunun tek istisnası (يَ) zamiridir.

* لِ (Li) harf-i cerinden sonra, harf-i tarifli (ال) bir kelime gelirse, har-i tarifin başındaki elif düşer.

الكتاب < للكتابِ الشَّمْسُ < للشَّمْسِ

فِي

İçinde, -de, -da, -e dair, ile ilgili, için, uğruna, birlikte. Bulunma durumunu ifade eder. Mekân ve zaman zarfı; sebep, beraber ve birlikte anlamlarında kullanılır.

مُحَمَّدٌ فِي الْبَيْتِ . Muhammed evdedir.

الْقَلَمُ فِي الْحَقِيبَةِ . Kalem çantadadır.

ذَهَبَ إِلَى مَكْتَبِهِ فِي الصَّبَاحِ . Sabahleyin bürosuna gitti.

كَ

Gibi, benzer, şekilde, şeklinde.

الْأَرْضُ كَالْكُرَّةِ . Dünya, top gibidir.

خَالِدٌ كَالْأَسَدِ . Halid, aslan gibidir.

الْإِلْمُ كَالْبَحْرِ . İlim, deniz gibidir.

حَتَّى

-e kadar, -ıncaya kadar. -e, -a, - de, -da, Zaman ve mekânda bitişi, sona varışı bildirir.

Sabah**a kadar** maçı izledik. شَاهَدْنَا الْمُبَارَاةَ حَتَّى الصُّبْحِ

Tepeye **kadar** yürüyeceğim. سَأَمْشِي حَتَّى الرَّبْوَةِ

رُبَّ

birçok, pek az, nadiren, belki, nice. Çokluk veya azlık bildirir.

Çok az faziletli adamla karşılaştım. رُبَّ رَجُلٍ فَاضِلٍ لَقِيتُهُ .

Nice ilim, sahibine fayda vermemiştir. رُبَّ عِلْمٍ لَمْ يَنْفَعِ صَاحِبَهُ .

مُنْذُ، مُنْذُ

- den beri, -den bu yana, itibaren.

Cuma gününden **beri** onu görmedim. مَا رَأَيْتُهُ مُنْذُ يَوْمِ الْجُمُعَةِ

Onunla üç gün**den beri** konuşmadım. لَمْ أَكَلِمَهُ مُنْذُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ .

و (وَأُو الْقَسَمِ)

Vallahi, ant olsun, yemin ederim ki.

Allah'a yemin ederim ki çalışanlar muhakkak başarılılar. وَاللَّهِ إِنَّ الْمُجْتَهِدِينَ نَاجِحُونَ .

Vallahi mektubu okumadım. وَاللَّهِ مَا قَرَأْتُ الرَّسَالَةَ .

Çok az kullanılan Harf-i Cerler

عَدَا ، حَاشَا ، خَلَا ، -den başka, -den gayri, hariç, dışında...

(تَأْتِ الْقَسَمِ) ت Vallahi, ant olsun, yemin ederim.

لَوْلَا Olmamış olsa, olmasaydı, -meseydi, şayet.

Önemli Notlar:

- * Harf-i Cerler, yalnızca isimlerin önüne gelir ve isimleri mecrûr yaparlar.
- * Harf-i Cerlerin, yalnız başına bir anlamları yoktur. Birlikte olduğu kelimelerle anlam kazanırlar.

* Eğer bir soru harf-i cer ile başlamışsa, cevapta mutlaka o harfi cer bulunmalıdır.

إِلَى أَيْنَ نَظَرَ عَلِيٌّ؟ Ali nereye baktı? نَظَرَ أَلَيَّْ إِلَى الصُّرَّةِ. Ali resme baktı.

* Harf-i cerlerden عَلَى ve إِلَى bir zamirin önüne gelince ي (ye) harfine dönüşür:

عَلَى < عَلَيْهِ، إِلَى < إِلَيْهِ، عَلَى < عَلَيْكَ، إِلَى < إِلَيْكَ، عَلَى < عَلَيْنَا، إِلَى < إِلَيْنَا

* Bazı harf-i cerler, bazı fiillerle kullanıldıklarında kendi anlamlarından başka anlam kazanırlar.

رَغِبَ فِي رَغَبَ عَنْ Terk etti, istemedi. İstediyim, rağbet ettim.

حَصَلَ عَلَى قَلَمٍ. Bir kalem elde etti.

Harf-i Ceri, üstünde demektir. Ancak حَصَلَ Fiili ile birlikte kullanıldığında “elde etti” anlamı ifade etmektedir.

شَعَرَ بِجَوْعٍ. Açlık hissetti.

Harfi cerri, “ile” demektir. Ancak شَعَرَ Fiili ile birlikte kullanıldığında “Açlık ile hissetti” değil, “açlık hissetti” anlamı ifade etmektedir.

Örneğin: Fiili (uzak) بِعِيدٍ ile مِنْ Fiili (yakın) قَرِيبٍ ile إِلَى Fiili (gitti) زَهَبَ ile, عَلَى fiili (İstek, hırs) حَرَصَ fiili (uzak) عَنُ ile kullanılır.

* harf-i cerlerinden sonra هُنَّ، هُمَا، هُمْ، هُنَّ zamirleri gelirse şu biçimi alırlar: هُ > هُ

عَلَى: عَلَيْهِ - عَلَيْهِمَا - عَلَيْهِمْ - عَلَيْهِنَّ

إِلَى: إِلَيْهِ - إِلَيْهِمَا - إِلَيْهِمْ - إِلَيْهِنَّ

فِي: فِيهِ - فِيهِمَا - فِيهِمْ - فِيهِنَّ

بِ: بِهِ - بِهِمَا - بِهِمْ - بِهِنَّ